

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

SÍLA IDENTITY

AUTOPOTRÉT

BcA. Alžběta Dosoudilová

Plzeň 2021

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarná umění
Studijní obor Multimediální design
Specializace Intermédia

Diplomová Práce

SÍLA IDENTITY AUTOPORTRÉT

BcA. Alžběta Dosoudilová

Vedoucí práce : doc. ak. mal. Vladimír Merta
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeská univerzita v Plzni

zadání

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2021

.....

Chtěla bych poděkovat svému vedoucímu diplomové práce doc. ak. mal. Vladimíru Mertovi za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování této práce. Mé poděkování patří také MgA. Janu Morávkovi, který mne naučil technologické postupy zpracování. Také bych ráda poděkovala děkanovi doc. akad. mal. Josefu Mišterovi, který mi schválil fakultní grant, díky kterému jsem práci mohla dokončit. Dále mé poděkování patří BcA. Alžbětě Holubové, BcA. Anetě Navrátilové, Petru Terzlovi a všem dalším, kteří mi pomohli s jejím vytvořením a podporovali mne.

OBSAH

1.	MÁ DOSAVADNÍ TVORBA	7
2.	TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY, CÍL PRÁCE	9
3.	PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY	11
4.	TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA A POPIS DÍLA	15
5.	RESUMÉ	17
6.	OBRAZOVÁ PŘÍLOHA	18

1 MÁ DOSAVADNÍ TVORBA

Studia na Střední uměleckoprůmyslové škole Uherské Hradiště a následně na Fakultě designu a umění Ladislava Sutnara i Fakultě výtvarných umění VUT mi dala možnost vyzkoušet si široké spektrum médií a technik zpracování. Díky těmto zkušenostem se má tvorba postupně profilovala a mohla jsem začít hledat cestu k vlastnímu rukopisu. Po nástupu na plzeňskou FDU jsem zjistila, že mi nejvíce vyhovuje vytváření tzv. objektů. Cítila jsem, jak mne baví jednak zdokonalování řemeslné zručnosti a také skutečnost, že jsou mé práce haptické – tedy poznání, že výsledkem mého snažení je fyzická věc a nikoliv „jen“ počítačový soubor. Tím samozřejmě nechci hanit jakékoli jiné mediální formy vyjádření. Pouze jsem zjistila, že abych se svou prací mohla být spokojena, musím si ušpinit ruce. Právě kvůli tomuto fyzickému kontaktu s materiálem jsem schopna do vlastní tvorby vložit své myšlenky a pocity.

V rámci bakalářského studia jsem se nejvíce vyjadřovala pomocí konceptuálních objektů na zadané téma. Jednalo se spíše o menší objekty, na nichž jsem se učila technologická zpracování nejrůznějších materiálů a mohla si vybrat ty, jež jsou pro mne nejzajímavější, a opakovaně je využívám. Během magisterského studia jsem se primárně zaměřila na dva materiály, které korespondují se dvěma rovinami mé tvorby. Prvním je kov – ten je pro mě neustálou výzvou a chci se jej naučit ovládat. Je pevný a nepoddajný, což se také projevuje při práci s ním. Ta je často velmi fyzicky náročná a nebezpečná. Druhým materiálem je sádra. Víím, že někomu může připadat jako neplnohodnotný materiál k tvorbě soch (už jen díky četnosti jejího využití při tvorbě forem nebo jako materiál používaný na prototypy finálního výtvaru), ale pro mě je sádra materiál zásadní a kompletní. Její křehkost a tvárnost jsou pro mě dokonalým vyjadřovacím prostředkem.

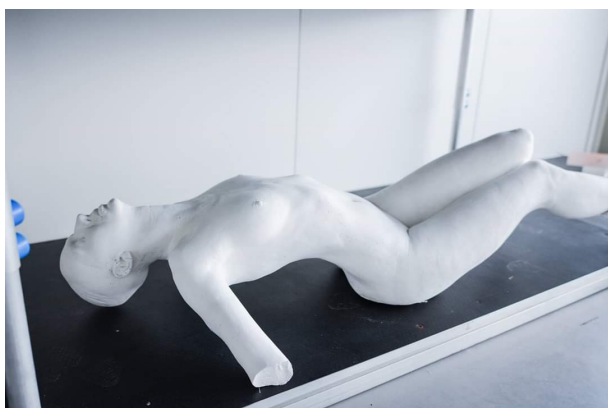
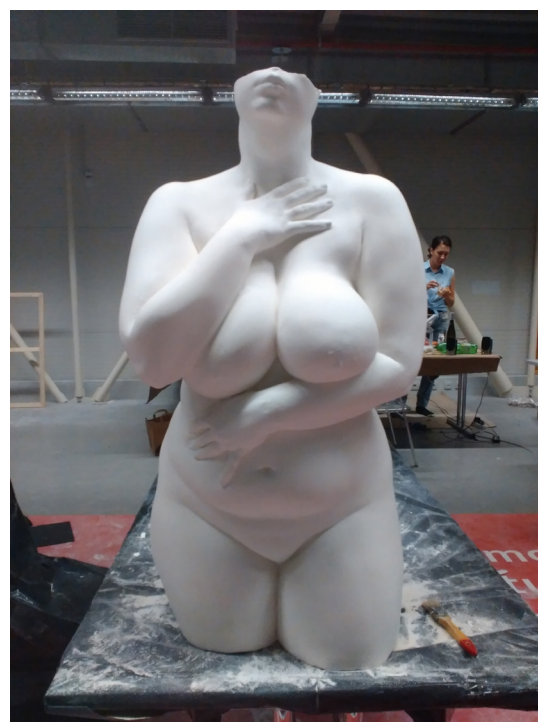
Tyto dva materiály mohou symbolicky vyjadřovat dvě paralely mé tvorby, se kterými jsem v posledních letech pracovala. V prvním případě se jedná o abstraktní objekty a instalace z kovu či pletiva a v druhém o figury, respektive jejich fragmenty ze sádry. Prozatím se tyto dva směry mé tvorby nesetkaly ve společné instalaci, avšak do budoucna bych je ráda propojila.

Konkrétními příklady mé tvorby jsou :

A) KOV A PLETIVO – OBJEKTY

B) SÁDRA - FIGURA

2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY, CÍL PRÁCE

TÉMA – SÍLA IDENTITY

Téma Síla identity jsem si zvolila, neboť hodlám rozvíjet svou vlastní tvorbu. Má diplomová práce má být autoportrétem, jenž má vyjadřovat mé pocity, mé touhy i mé obavy. Skládá se z autentických odlišností mého těla, čili vychází z mé identity. Většina mých děl je založena na zkušenostech a pocitech, které jsem v konkrétních situacích prožívala, a lze je proto brát jako určitou formu osobní zповědi. Tento konceptuální přístup se v mé tvorbě objevil až při studiu na vysoké škole. Do té doby jsem byla spíše vedena k tvorbě komerčních zakázkových produktů a volnému umění jsem moc nerozuměla. Popravdě jsem k volnému umění zpočátku přistupovala s velkým odporem. Nedávalo mi smysl, proč by růžový kufr uprostřed místnosti měl být považován za umělecké dílo. Bylo to asi hodně ovlivněno mým okolím a skutečností, že jsme se na střední škole v dějinách umění skoro nedostali k 20. století a tím pádem nám nikdo nevysvětlil, jaké různé okolnosti a konotace mohou stát u zrodu uměleckého díla. Naštěstí má lačnost po souvislostech vyhrála nad mým pokrytectvím a já se rozhodla podrobněji prostudovat konceptuální umění, abych zbytečně neodsoudila něco, čemu jsem vlastně nerozuměla. Zprvu jsem studium volného umění brala jako recesi. Domnívala jsem se, že svým rozhodnutím vlastně vytvářím koncept, který mi potvrdí, jak je toto umění nesmyslné. Postupem času a získáním nových informací jsem však dospěla k úplnému opaku. Existuje podle mě sice spousta děl, která si na konceptuální umění jen hrají a jejich tvůrci jsou pro mne leckdy jen povrchní stvoření, snažící se v tak otevřené sféře zviditelnit pomocí balastu, ale naštěstí takový nejsou všichni.

Při aktuálním pohledu na mou práci doufám, že mezi tyto pseudoumělce nepatřím. Prozatím mi přijde absurdní i jen myšlenka nahlížet sama na sebe jako na hotového umělce. V aktuální fázi mé tvůrčí cesty se spíše cítím jako výtvarník, a i když se už několik let snažím vytvářet sochy, do sochařky mám také ještě hodně daleko. Jako každý jiný autor bych ale byla ráda, když by má tvorba v divácích zanechávala psychosomatické i sociální aspekty. Tyto informace se ovšem dozvíme až s jistým časovým odstupem.

Pokud se nyní zaměříme na to, jakým způsobem by na diváky mohla působit má diplomová práce, musíme se zamyslet nad tím, jak společnost reaguje na vyobrazení nahého ženského těla. Umělci bývají v tomto aspektu liberálnější

než široká veřejnost. Nepoučený divák pohříchu leckdy v podobných dílech spatřuje pornografii, na niž jsou, jak známo, názory diametrálně odlišné.

Vzpomínám si na jednu semestrální práci, kterou nám zadal docent Jaroslav Vančát. V ní jsem se měla mimo jiné zamyslet nad tím, zdali má tvorba může být považována za kýč. Vzhledem k tomu, že kýč znamená pro každého něco jiného a neexistují přesná kritéria k jeho definování, tak bezesporu může. Sama za sebe ovšem doufám, že v nejobecnějším významu tohoto slova jím má práce není. Často se mě lidé ptají, proč odlévám jen ženy, jestli to má nějaký sexuální podtext, či jestli by mi vadilo odlévat muže. Převážně odpovídám, že by mi to rozhodně nevadilo, protože mužská figura je pro mne také velmi zajímavá, ale nyní mě baví zobrazování ženské krásy těla. Je to možná z důvodu určité psychické frustrace, kterou má snad každá žena ve svém genetickém kódu. Neustále nám totiž něco našeptává pochybnosti o naší dokonalosti a kráse našeho těla, které často velmi silně dokáže podpořit okolí a společnost, v níž žijeme. Já sama jsem si skrze svou tvorbu vyléčila mnoho mindráků, co se ve mně nahromadily převážně v dospívání nebo mi zbyly jako pozůstatky rozpadlých vztahů. U vědomí sebedůvěry, kterou jsem dlouhá léta posilovala, abych se mohla v tvorbě posouvat, a množství negativních pocitů, jež mne s každou úspěšnou realizací opouští, chci doufat, že existence mých soch může mít na někoho stejně blahodárné účinky, jako má na mě jejich tvorba.

3 PROCES PŘÍPRAVY A PROCES TVORBY

Oproti předchozím realizacím jsem se ve své diplomové práci rozhodla nepracovat s tělem jako hotovým vizuálním prvkem, ale vybrala jsem si cestu deformace anatomie. Prvotní návrhy několika deformovaných figurálních fragmentů se postupem času přeměnily v jediný objekt (figuru). Figura měla být doplněna železnými fragmenty pokrývajícími tělo, jež by zkreslovaly jeho anatomii. Od tohoto návrhu jsem po konzultaci upustila a vybrala si sice náročnější, ale o to zajímavější proces prolnutí několika těl v jedno.

Tato podoba díla si nejprve vyžádala zkušební vizualizace pomocí postprodukovaných fotografií, na nichž jsem množila jednotlivé končetiny a pocitově je prolínala v jedno tělo.

Po dokončení definitivního návrhu vizuální podoby (díky těmto montážím) jsem přistoupila k výrobě forem. Formy vznikaly pomocí sádrových obvazů, jež dokázaly detailně otisknout jednotlivé části těla. V tuto chvíli se začala projevovat časová náročnost tvorby a má závislost na pomoci přátel, kteří se museli naučit technologický postup tvorby a vytvořit věrné otisky mého těla. Jakmile jsem měla dostatečné množství forem, mohla jsem začít s jejich odléváním/vyléváním sádrou a práce konečně dostávala prostorovou po-

dobu. Jednotlivé končetiny jsem přikládala k sobě, čímž vznikaly anatomické deformace. Vzhledem k psychologickému aspektu, který jsem v této práci chtěla ztvárnit, jsem si sochu rozdělila do tří částí. Jedná se o jakýsi narativní vizuální obraz mého dosavadního života, který popíšu v následující kapitole. Zjednodušeně řečeno, chtěla jsem ve své soše ztvárnit:

1. *Chaos, nevyrovnanost, vztek*
(ať už z konkrétních osobních situací, tak z globálního chování a vývoje společnosti ve které žijeme)
2. *Klid, oproštění se (může být bráno jako pozitivní ale i laxní přístup), jednotu, nalezení rovnováhy*
3. *Autonomii jako vývojovou reakci na předchozí dvě části*

Díky těmto aspektům jsem musela řešit každou pozici každé končetiny a její návaznost na zbytek těla. Chtěla jsem, aby spodní část byla nejvíce chaotická a ztvárňovala tak první bod schématu. (Proto zde můžeme například pozorovat nepoměr v počtu pravých a levých končetin.) Tato část se pozvolna spojuje do jediného bodu, společného pro všechna těla i končetiny, jež se následně větví do autonomní koruny sochy.

Kompletace jednotlivých částí těla jsem prováděla pomocí skryté konstrukce z roxorových tyčí. Tyto tyče také slouží jako technický prvek pro rozložení váhy jednotlivých kusů a případnému zabránění jejich odlomení. Mezery mezi jednotlivými díly a anatomické nesrovnalosti jsem domodelovávala jutovými výztuhami a sádrou s disperzí. Další fází tvorby byla modelace vlasů (dredů), které se technikou sádrových ob vazů nedaly odlít v přirozené podobě. Na jejich zobrazení jsem použila různé druhy savých materiálů (převážně provazů), jež jsem namáčela do sádry a tvarovala je do jejich autentické podoby.

V průběhu celé tvorby bylo nutné postupně vybrušovat detaily povrchu tak, abych eliminovala kosmetické vady, jež nastaly při odlévání a kompletaci. Posledním krokem v realizaci byla povrchová úprava sochy. V původní variantě jsem počítala s umístěním do interiéru, hlavně kvůli finanční náročnosti povrchové úpravy. Naštěstí se ale naskytla možnost získat fakultní grant, který mi to umožnil. Povrchová úprava se tedy skládala z více vrstev. V první vrstvě jsem celou sochu natřela tónovací barvou (Primalex), která sjednotila celý povrch a umožnila mi precizní vybrušení do sametově hladkého povrchu. V druhé vrstvě bylo sochu nutné napustit zpevňovačem, který ji bude chránit před povětrnostními podmínkami, deštěm i lehkým mechanickým poškozením. Tento zpevňovač je na bázi etylesteru kyseliny křemičité a je ur-

čený pro zpevnění savých stavebních materiálů. Finální vrstvu povrchu – lak – nanesla specializovaná firmou, která k tomu má uzpůsobené podmínky, na rozdíl od našich fakultních prostor.

Důležitou součástí procesu práce, bylo také vybrat vhodnou lokalitu k následnému umístění sochy po její realizaci. Díky povrchové úpravě se zvýšil počet potenciálních míst. Hledala jsem prostory, kde by mohla být socha instalována dlouhodobě a celkově zapadala do prostředí. Chtěla jsem najít místo, které má uměleckou historii i budoucnost. Z tohoto důvodu mi byl navrhnut zámecký komplex v obci Valeč. S tímto komplexem jsem se prvně setkala díky ateliérovému plenéru, který jsem zde absolvovala a z něhož vzešla i kolektivní výstava v prostorách zámku. Toto místo mne okamžitě uchvátilo svou energií a kulturním prostředím, které tu má své pevné základy.

Původní hrad Valeč byl barokně přestavěn na zámek a jednou z věcí, která mě naprosto uchvátila, je dvaatřicet plastik z dílny Matyáše Bernarda Brauna v zámeckém parku, ztvárňujících alegorie vlastností, umění, vědy a také postavy z antické mytologie. Nabídka, že bych mohla svou sochu dlouhodobě umístit do tohoto parku, mě nadchla. Těšila mě nejen skutečnost, že se má socha ocitne na místě s takovou sochařskou historií, ale hlavně spojitost se zobrazováním vlastností, kterým ve své práci také zabývám. Zámecký park je dodnes považován za jednu z nejzajímavějších zahradních realizací a já už se nemohu dočkat, až budu moci vybrat to správné místo pro svou sochu.

4 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA A POPIS DÍLA

V průběhu celé realizace jsem se bohužel musela potýkat se spoustou komplikací. Asi nejzávažnějším problémem bylo odepření přístupu do školy kvůli protipandemickým opatřením. Nehodlám se pouštět do žádných hodnocení a dopadů krize, jen chci zmínit, že se můj čas na realizaci rapidně zkrátil. Už při obhajobě rozpracovanosti jsem si uvědomovala, že jsem si stanovila cíl, který bude velmi náročné splnit. Naštěstí jsem celou dobu cítila podporu od svého vedoucího práce docenta Vladimíra Merty a měla možnost nepřetržitých konzultací s dalším pedagogem magistrem umění Janem Morávkem, který mne během mého magisterského studia zasvětil do technologie zpracování používaných materiálů.

Vzhledem k tomu, že jsem nikdy nestudovala samotný obor sochařství, potýkala jsem se často s problémy, které jsou pro zasvěcené banální. Občas jsem si nebyla jistá jak postupovat při kompletaci jednotlivých dílů práce: jestli musím řešit kovovou konstrukci a rozložení váhy jednotlivých fragmentů nebo stačí přidat více sádry s disperzí... Také jsem často měla pocit, že už nejsem s to posoudit, zda určitá spojení nedeformují figury příliš. A o ulámaných prstech, protáčejších se pažích a práci venku v dešti a na mraze ani nemluvě. Nicméně se mi podařilo většinu úskalí překonat a práci realizovat.

Samotná socha se skládá z šesti nohou, jednoho pasu (boků), tří trupů, šesti rukou a tří hlav. Jedná se vesměs o propojení tří těl do jednoho. Jak už jsem popisovala v předchozí kapitole, chtěla jsem práci strukturovat do tří částí, které by měly vyjadřovat určité vlastnosti. Charakter jednotlivých částí není pevně ohraničen, jedná se spíše o mé subjektivní vyjádření, které si může každý interpretovat podle svého uvážení. Stejně jako většina autorů bych i já byla ráda, pokud by diváci vzali v potaz vlastnosti, které dílo představuje, a okolnosti jeho vzniku. Ale sama dobře vím, že běžný divák zpravidla funguje na principu líbí/nelíbí a jen výjimečně se pídí po myšlenkách autora.

V následující části textu diplomové práce bych ráda objasnila směry, kterými se ubíraly mé myšlenky při práci na plastice. Už od první instalace figurálních fragmentů (gestický slovník) jsem věděla, že to je jen začátek mé tvorby s lidským tělem. Asi jsem si v té době ještě neuvědomovala, že se z komunikace skrze odlitky těla stane můj stěžejní bod tvorby. Věděla jsem ale, že v tomto odvětví chci vyzkoušet víc. Prostřednictvím předchozích soch figur jsem si zdokonalovala své znalosti a zkušenosti zpracování, ale už od začátku jsem věděla, že chci do své práci promítnout sebe samotnou. Chtěla jsem, stejně

jako ve svých abstraktních objektech, vyjadřovat své zážitky a pocity, jen tentokrát skrze své tělo a jeho transformaci.

Jak už bylo řečeno, dílo člením do tří částí.

První znázorňuje chaos, rozpolcenost, vztek. Jedná se o koncentraci mnoha zážitků, které mě dlouhodobě ovlivňovaly. Ať už se jedná o smrt v okruhu mých blízkých nebo zklamání, která přicházela s vědomím životní reality a triviálnosti bytí.

Další část má zobrazovat klid, oproštění se, ale také rovnováhu. Mám na mysli ten moment, kdy už neřešíte žádné zásadní (např.: existenciální) problémy, protože znáte nevyzpytatelnost života a pochopíte, že je jednodušší žít „právě tady a teď“, nežli se obávat toho, co by mohlo přijít. V tomto případě ale nikdy není jisté, zdali jde o smíření, nebo rezignaci.

Poslední částí je vyobrazení autonomie. To je fáze života, do které bych se ráda dostala. Chtěla bych být ještě více nezávislou bytostí, jež se dokáže nad věci povznést a nenechá se likvidovat společností, která nás obklopuje.

5 RESUMÉ

My diploma thesis on the topic of The Power of Identity is a self-portrait sculpture. The statue is made of plaster and has an internal metal construction and a surface treatment suitable for the exterior. All parts of the sculpture are authentic castings of my body composed into one whole. The statue consists of six legs, one waist (hips), three torso, six arms and three heads. In the work I wanted to depict certain psychological aspects, so I divided the statue into three parts. It is any narrative visual image of my life so far.

5 OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

